

Spis treści

Wstęp	7
1. Atrakcyjność fizyczna jako cecha wyglądu zewnętrznego człowieka ..	11
1.1. Definicje atrakcyjności fizycznej	12
1.2. Korzyści płynące z atrakcyjności fizycznej	14
1.3. Atrakcyjność fizyczna kobiet	17
1.3.1. Kobieca atrakcyjność fizyczna w ujęciu ewolucyjnym	21
1.3.2. Kobieca atrakcyjność fizyczna w ujęciu kulturowym	37
1.3.3. Kobieca atrakcyjność fizyczna a indywidualne preferencje i cechy osoby oceniającej	43
1.3.4. Kobieca atrakcyjność fizyczna a cechy ocenianej kobiety	47
2. Ubranie człowieka – okrycie, odzież czy też strój	49
2.1. Główne funkcje stroju	50
2.2. Strój kobiecy	57
3. Uwarunkowania oceny spostrzeganej atrakcyjności fizycznej kobiet w strojach	62
3.1. Preferencje indywidualne osób oceniających atrakcyjność	63
3.2. Rola nastroju w ocenie atrakcyjności	64
3.3. Zmienne socjodemograficzne a ocenianie atrakcyjności	66
3.4. Psychologiczne teorie atrakcyjności człowieka	68
3.4.1. Modele badań atrakcyjności fizycznej	71
4. Atrakcyjność kobieca w ujęciu społeczno-rozwojowym – metodolo- gia badań własnych	74
4.1. Cel badań i jego uzasadnienie	74
4.2. Problemy i hipotezy badawcze	77
4.2.1. Model holistyczno-interakcyjny badania kobiecej atrakcyj- ności fizycznej	83
4.3. Badane zmienne i sposób ich pomiaru	85
4.3.1. Badane zmienne	85
4.3.2. Sposób pomiaru badanych zmiennych	89

4.4. Grupa osób badanych	101
4.5. Organizacja i przebieg badań	106
5. Spostrzegana atrakcyjność fizyczna młodych kobiet w stroju – wyniki badań własnych	109
5.1. Ocena atrakcyjności fizycznej typów sylwetek kobiecych	109
5.2. Ocena atrakcyjności wyglądu typów strojów	111
5.3. Ocena atrakcyjności fizycznej typów sylwetek kobiecych w stro- jach	113
5.3.1. Znaczenie cech stroju dla ocen atrakcyjności fizycznej poszczególnych dziewcząt o trzech typach sylwetek	115
5.4. Związek zmiennych ubocznych z oceną atrakcyjności fizycznej typów sylwetek w strojach	119
5.4.1. Ocena atrakcyjności fizycznej partii ciała	120
5.4.2. Ocena atrakcyjności fizycznej części ciała w stroju	123
5.4.3. Znaczenie nastroju	139
5.4.4. Oddziaływanie zmiennych socjodemograficznych	140
5.5. Wyniki analizy kanonicznej – weryfikacja hipotetycznego modelu badanych relacji	160
5.6. Wnioski i uogólnienia	167
5.6.1. Znaczenie kształtu ciała i cech stroju dla oceny kobiecej atrakcyjności fizycznej w strojach	167
5.6.2. Znaczenie pozostałych czynników dla oceny kobiecej atrakcyjności fizycznej w strojach	176
5.6.3. Atrakcyjność fizyczna dziewcząt w percepcji młodzieży	189
6. Podsumowanie i dyskusja	193
Zakończenie	206
Literatura	208
Spis tabel	226
Spis rycin	229
Załączniki	231
Summary	261

Wstęp

Pierwszą informacją, do której mamy dostęp fizycznie stykając się z drugą osobą, jest jej wygląd zewnętrzny. Wygląd umożliwia nam określenie płci, rasy, często również statusu i roli, którą dany człowiek pełni. Pozwala ustosunkować się emocjonalnie do partnera interakcji, jeszcze zanim nawiążemy z nim konwersację. Chociaż nasz sąd o poznanym człowieku może się zmienić, tzw. pierwsze wrażenie tworzone jest w dużej mierze w oparciu o fizyczność partnera interakcji (Nęcki, 1990). Emocje, które odczuwamy, będące reakcją na wygląd drugiej osoby, stanowią podstawę do określenia czy fizycznie się nam ona podoba, czy też nie, a więc także czy jest według nas atrakcyjna fizycznie – obdarzona urodą, piękna.

Piękno jest cechą pożądaną i stanowczo bardziej wartościową niż jego brak, prowadzi bowiem do realnych zysków w interakcjach z innymi ludźmi. Osoby obdarzone urodą oceniane są korzystniej niż nieładne, kontakty z nimi generalnie nawiązywane są chętniej i częściej, ponieważ z jednej strony ludzie urodziwi stanowią przyjemność estetyczną dla partnera interakcji, z drugiej natomiast – przypisywane są im liczne pozytywne cechy, podwyższające ich wartość w oczach innych ludzi (m.in. Dion, Berscheid, Walster, 1972; Felson, 1980; Moore, Graziano, Millar, 1987; Calvert, 1988; Eagly i in., 1991; Eysenck, Eysenck, 1996). Brak piękna z kolei może być kompensowany przez inne cechy, jednak – jak się okazuje – kompensacja ta sprawdza się głównie w przypadku mężczyzn, gdyż nieatrakcyjna kobieta spotyka się z większą surowością i bezwzględnością w ocenach innych ludzi niż nieatrakcyjny mężczyzna (Kaschack, 1996). Wiadomo, że głównie młode kobiety są szczególnie wrażliwe na oceny ich wyglądu (Lipowska, Lipowski, 2006). Atrakcyjność fizyczna jest dla nich ważna nie tylko z uwagi na kształtowanie samooceny i obrazu siebie (Leary, 2005), ale też jako jeden z czynników ułatwiających znalezienie partnera, którego chęć posiadania w okresie dojrzewania warunkowana jest zarówno biologicznie, jak i społecznie (Lew-Starowicz, Długołęcka, 2006). Tym samym nie jest zaskakującym faktem, iż to przede wszystkim kobiety wykorzystują wszelkie możliwe zabiegi do podwyższania swojej atrakcyjności fizycznej w oczach zarówno mężczyzn – potencjalnych partnerów, jak i innych kobiet, które mogą być traktowane zarówno jako wzory kobiecej atrakcyjności bądź seksualne rywalki (Meston, Buss, 2010).

Jednym z najprostszych sposobów podwyższania atrakcyjności fizycznej jest wybór odpowiedniego stroju. Strój pozwala nie tylko podkreślić zalety kobiecej figury, zwrócić uwagę na konkretne partie ciała poprzez ich umiejętnie odsłonięcie bądź zasłonięcie czy przyciągnąć uwagę swoim kolorem, ale także ukryć mankamenty sylwetki, wizualnie pomniejszyć cielesne niedoskonałości oraz skorygować kształt bądź zatuszować, poprzez krój czy kolorystykę ubioru, niekorzystny wygląd tych partii ciała, które odbiegają od ideału piękna (m.in. Rubinstein, 2001; Barnard, 2002; Morris, 2006; Dorling Kindersley, 2012).

Wygląd kobiecego ciała, który prowadzi do stosunkowo wysokich ocen atrakcyjności fizycznej danej kobiety, został opisany w toku licznych badań, prowadzonych na całym niemal świecie. Wiadomo, iż nie jest on uniwersalny, gdyż między innymi rasa, kultura, wiek, płeć, czas historyczno-społeczny, a także różnice indywidualne będące wynikiem wychowania i socjalizacji, obserwowane wśród oceniających, oddziałują na ich percepcję kobiecego piękna (Pawłowski, 2009a). Jednak informacje o tym, co jest naturalnie piękne, w praktyce okazują się niewystarczające, gdyż większość interakcji między ludźmi odbywa się, gdy mają oni na sobie ubrania. Tymczasem rola stroju w ocenie atrakcyjności fizycznej kobiet, choć bez wątpienia istotna, nie została do tej pory precyzyjnie określona, gdyż brak jest publikacji, które poruszałyby problematykę spostrzegania kobiecej urody, uwzględniając złożoną, ewolucyjno-kulturową determinację tego zjawiska i nie pomijając przy tym znaczenia wyglądu kobiecego stroju.

Prezentowana książka stanowi jedną z pierwszych prób precyzyjnego opisanie sposobu oceniania kobiecego piękna przy założeniu, że oddziałuje na nią zarówno budowa fizyczna, jak i cechy ubioru. Celem opisywanych w niej badań własnych było określenie roli, jaką wygląd stroju (tworzony przez konkretne jego cechy) przy określonym kształcie kobiecej sylwetki (który determinuje jej typ) odgrywa w ocenie spostrzeganej atrakcyjności fizycznej młodych kobiet, dokonywanej przez dorastającą młodzież, czyli osoby obu płci, będące na etapie rozwoju, na którym atrakcyjność fizyczna wydaje się mieć szczególne znaczenie. Cel praktyczny badań z kolei stanowiło poznanie cech stroju, które podwyższają kobiecą atrakcyjność, co pozwoliłoby – na podstawie rzetelnej, naukowej wiedzy – lansować, projektować i proponować młodym kobietom noszenie takich strojów, w których wyglądałyby one atrakcyjnie.

Książka składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy z nich porusza problematykę atrakcyjności ludzkiej, a szczególnie kobiecej atrakcyjności fizycznej. Drugi traktuje o roli, jaką w życiu człowieka pełni ubiór, podkreślając szczególne znaczenie stroju kobiecego. Rozdział trzeci stanowi omówienie wybranych do badań własnych determinantów oceny spostrzeganej atrakcyjności fizycznej kobiet. W rozdziale czwartym zamieszczono opis metodologicznych

podstaw badań własnych – sprecyzowano cel badań, przedstawiono problemy badawcze, opisano zmienne wraz ze sposobem ich pomiaru oraz grupę osób, które wzięły udział w badaniu. W rozdziale piątym opisano wyniki badań własnych w kolejności odpowiadającej postawionym pytaniom badawczym, rozpoczynając od roli kształtu sylwetki oraz kroju stroju, a kończąc na wynikach analizy kanonicznej, stanowiącej podstawę do weryfikacji wstępnego modelu badanych zmiennych. Podsumowanie wyników badań oraz dyskusję ujęto w rozdziale szóstym.